

Główny Inspektor Ochrony Środowiska

Raport w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w Polsce za rok 2008

sporządzony stosownie do art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku
o substancjach zużywających warstwę ozonową (Dz. U. nr 121, poz. 1263 z późn. zm.)

Akceptuję

Główny Inspektor
Ochrony Środowiska

Andrzej Jagusiewicz

Warszawa, marzec 2009 roku

Opracowano w Departamencie Inspekcji i Orzecznictwa
Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

przez Krzysztofa Pietrzaka – referendarza
i Przemysława Olszanieckiego – głównego specjalistę
pod kierunkiem

Joanny Piekutowskiej – Dyrektora Departamentu Inspekcji i Orzecznictwa
i Hanny Jastrzębskiej – Zastępcy Dyrektora Departamentu Inspekcji i Orzecznictwa

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	4
1. WPROWADZENIE	6
2. ZAKRES RAPORTU.....	6
3. SKALA UŻYWANIA SZWO W KONTROLOWANYCH PODMIOTACH.....	7
4. USTALENIA KONTROLI.....	10
4.1. PRZYGOTOWANIE INSPEKTORÓW INSPEKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA DO DZIAŁAŃ KONTROLNYCH	10
4.2. NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PRZY POSTĘPOWANIU Z SUBSTANCJAMI KONTROLOWANYMI.....	11
4.3. DZIAŁANIA DYSCYPLINUJĄCE	13
4.4. PORÓWNANIE USTALEŃ KONTROLI Z LAT 2007 I 2008	13
5. PODSUMOWANIE	14
6. WNIOSKI	17

Spis tabel i rycin

- Rys. 1 Nieprawidłowości ujawnione podczas kontroli przestrzegania obowiązków w zakresie postępowania z SZWO
- Rys. 2 Liczba kontroli w zakresie postępowania z SZWO w latach 2007-2008 w poszczególnych województwach

Tabela 1 Ustalenia kontroli poszczególnych podmiotów znajdujących się w ewidencji WIOŚ jako używające SZWO lub używające urządzenia lub instalacje zawierające SZWO w 2008 roku

Tabela 2 Porównanie liczby podmiotów związanych ze SZWO znajdujących się w ewidencji WIOŚ z liczbą podmiotów skontrolowanych w 2008 roku

Tabela 3 Liczba wykrytych przypadków niewywiązywania się z nałożonych w przepisach prawnych obowiązków w zakresie postępowania z SZWO podczas kontroli w roku 2008

Tabela 4 Działania pokontrolne podjęte w roku 2008

Tabela 5 Realizacja działań pokontrolnych IOŚ przez skontrolowane podmioty

Tabela 6 SZWO zinwentaryzowane w roku 2008

Tabela 7 Stopień przestrzegania wymagań w zakresie SZWO przez podmioty skontrolowane w 2008 roku

Załącznik I: Kopie pism dyrektorów urzędów morskich w sprawie oceny stanu przestrzegania w 2008 roku przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach

STRESZCZENIE

Stosownie do art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku *o substancjach zubożających warstwę ozonową* (Dz. U. Nr 121 poz. 1263 z późn. zm.), Główny Inspektor Ochrony Środowiska przedstawia ministrowi właściwemu ds. środowiska **do dnia 31 marca każdego roku kalendarzowego raport w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w roku poprzednim.**

Niniejszy raport jest **piątym raportem krajowym** w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w Polsce.

W 2008 roku Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła coroczny cykl kontroli dotyczących używania *substancji kontrolowanych* Protokołem montrealским *w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową* (Dz. U. z 1992 roku Nr 98, poz. 490 z późn. zm.) oraz urządzeń i instalacji zawierających te substancje.

W ewidencji WIOŚ przed niniejszym cyklem kontrolnym figurowały **2409** podmioty potencjalnie mogące używać SZWO lub być użytkownikami instalacji lub urządzeń zawierających SZWO. Ewidencja WIOŚ jest przygotowywana na podstawie danych z Biura Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu oraz ustaleń kontroli z ubiegłych lat. W 2008 roku kontrolami objęto **546** podmiotów podlegającym przepisom ww. ustawy oraz Rozporządzenia 2037/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 roku *w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową* (Dziennik Urzędowy UE z 29 września 2000 roku L 244 z późn. zm.).

Stopień przestrzegania obowiązków wynikających z ww. aktów prawnych w roku 2008 kształtował się na podobnym poziomie, jak w roku 2007 – nieprawidłowości stwierdzono u **54%** skontrolowanych podmiotów.

Ogółem wykryto **512** nieprawidłowości w zakresie postępowania z SZWO w **297** podmiotach, w tym:

- brak właściwego oznakowania – **23%** wszystkich wykrytych naruszeń,
- brak przeglądów szczelności lub dokonywanie przeglądów szczelności niezgodnie z art. 8 ust. 3 *ustawy* – **20%** wszystkich wykrytych naruszeń,
- brak prawidłowej *karty urządzenia* dla urządzeń lub instalacji zawierających powyżej 3 kg SZWO (obowiązek wynikający z art. 7 *ustawy*) – **18%** ogółu naruszeń.

Oceniając stopień realizacji zarządzeń pokontrolnych wydanych w latach ubiegłych po kontrolach przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, który wynosi ponad **80%**, stwierdzić należy, że skontrolowane podmioty dostosowują się do wymagań prawa i że kontrole IOŚ odnoszą zamierzony skutek.

Z ustaleń kontroli i danych Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON wynika ponadto, że zmniejsza się w Polsce stopień wykorzystywania SZWO na rzecz gazów z grupy wodorofluorowęglowodorów (HFC), które nie posiadają potencjału niszczenia warstwy ozonowej, co jest zgodne z założeniami Protokołu Montrealskiego.

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport opracowany został w oparciu o art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku *o substancjach zubożających warstwę ozonową* (Dz. U. Nr 121 poz. 1263 z późn. zm.), zwaną dalej *ustawą* i jest piątym raportem krajowym w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących substancji kontrolowanych w Polsce.

W 2008 roku WIOŚ przeprowadziły kontrole **546** podmiotów objętych przepisami *ustawy*.

Zgodnie z art. 13 b ust. 2 ustawy z dnia 16 marca 1995 roku *o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki* (Dz. U. Nr 47, poz. 243 z późn. zm.), dyrektorzy urzędów morskich przedstawiają Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, raport w sprawie oceny stanu przestrzegania w roku poprzednim przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach. Kopie przedmiotowych raportów za rok 2008 znajdują się w załączniku 1 do niniejszego raportu.

2. Zakres raportu

Raport został sporządzony w formie opisowej oraz tabelarycznej. Ustalenia przeprowadzonych przez WIOŚ kontroli poszczególnych podmiotów zestawione zostały w **tabeli 1**. Dane liczbowe dotyczące podmiotów, które mogą być objęte przepisami *ustawy* podano w **tabeli 2**. Nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli oraz działania pokontrolne WIOŚ zawiera **tabela 3**. Zinventaryzowane zostały również poszczególne substancje kontrolowane z podziałem na grupy substancji, w celu orientacji, jakie SZWO są najczęściej stosowane, a jakie przestają być używane (**tabela 6**). Informacja taka jest przydatna w ocenie sytuacji na rynku czynników chłodniczych, wśród których SZWO nadal są jednymi z najczęściej stosowanych substancji (np. bardzo często używany w chłodnictwie HCFC – 22). **Tabela 5** zawiera informacje o stopniu realizacji działań pokontrolnych w latach 2007-2008. Dane odnośnie skali stwierdzonych naruszeń w poszczególnych województwach zawiera natomiast **tabela 7**.

W raporcie (**tabela 1**) znajdują się również kontrole wykonane przez WIOŚ w IV kwartale 2008 roku w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (podlegających ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym*; Dz. U. Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.). Omówienie wyników kontroli ww. podmiotów oraz ich analiza znajdują się w dalszej części raportu (rozdział 6.1).

W ewidencji WIOŚ na początku roku 2008 znajdowało się **2409** podmiotów potencjalnie mogących używać SZWO lub być użytkownikami instalacji lub urządzeń zawierających SZWO (ewidencja WIOŚ jest przygotowywana na podstawie danych z Biura Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu oraz ustaleń kontroli z ubiegłych lat). Wśród **606** skontrolowanych w 2008 roku podmiotów, u **60** stwierdzono brak używania SZWO lub użytkowania instalacji bądź urządzeń zawierających SZWO (w tych podmiotach SZWO zostało zastąpione innymi czynnikami chłodniczymi [np. HFC – wodorofluorowęglowodory] lub podmiot zaprzestał dotychczasowej działalności), w związku z czym dalszą analizą postępowania z SZWO oraz analizą nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie objęto **546** podmiotów.

3. Skala używania SZWO w kontrolowanych podmiotach

3.1. Inwentaryzacja SZWO

Obecnie w ewidencji WIOŚ w zakresie podmiotów używających substancje kontrolowane objęte Protokołem Montrealskim znajdują się **2349** podmioty. Liczba podmiotów znajdujących się w ww. ewidencji uległa zmniejszeniu w stosunku do 2007 roku wskutek prowadzonego przez WIOŚ rozpoznania i kontroli (**60** kontroli wykonanych w 2008 roku wykazało brak stosowania SZWO).

Podczas kontroli wykonanych w 2008 roku w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących SZWO w **546** podmiotach zinwentaryzowano:

- **268 kg CFC-12 (dichlorodifluorometanu)**
- **144712 kg HCFC-22 (chlorodifluorometanu)**
- 102 kg HCFC-123 (dichlorotrifluoroetanu)

- **51 kg CCl₄ (tetrachlorometanu)**
- 9238 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 401 A
- 2102 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 401 B
- 2459 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 402 A
- 1957 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 403 B
- 2498 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 408 A
- 4260 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 409 A
- 34 kg mieszaniny zawierającej SZWO R 502
- **3231 kg CFC i mieszanin zawierających CFC (ilość SZWO zinwentaryzowana w Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON)**
- **3427 kg innych mieszanin zawierających HCFC i CFC (ilość SZWO zinwentaryzowana w Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON)**
- **167 kg halonu 1211 (bromochlorodifluorometanu)**
- **407 kg halonu 1301 (bromotrifluorometanu)**

Szczegółowe zestawienie ilości SZWO zinwentaryzowanych z podziałem na województwa zostało przedstawione w **tabeli 6**.

Z powyższego zestawienia wynika, że najczęściej stosowanym SZWO jest nadal HCFC-22. Rok 2009 jest ostatnim rokiem możliwości stosowania HCFC (wodorochlorofluorowęglowodórów). Od 1 stycznia 2010 roku obowiązywać będzie całkowity zakaz wprowadzania do obrotu (na mocy art. 4 ust. 3 pkt g) Rozporządzenia 2037/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 roku w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową [Dziennik Urzędowy UE z 29 września 2000 roku L 244 z późn. zm.], zwanego dalej *Rozporządzeniem 2037/2000*) oraz używania do serwisowania (art. 5 ust. 1 pkt c) (V) *Rozporządzenia 2037/2000*) tzw. pierwotnych, czyli pochodzących z produkcji czynników chłodniczych z grupy HCFC na terenie UE. **Od 1 stycznia 2010 roku nie wolno będzie uzupełniać ewentualnych ubytków czynnika chłodniczego w instalacji nowym z grupy HCFC, który nie pochodzi z odzysku.** Zgodnie

z prawem wszystkie zapasy tzw. pierwotnego HCFC-22 pozostałe po 31 grudnia 2009 roku w magazynach użytkowników, firm serwisowych lub dystrybutorów, nie będą mogły być użyte, a jedynie przekazane do utylizacji lub zagospodarowania do celów laboratoryjnych, w tym do prac badawczo-rozwojowych, jako substraty lub jako czynniki ułatwiające procesy chemiczne po uzyskaniu odpowiednich pozwoleń.

Z **tabeli 1** wynika, że CFC-12 znajduje się nadal głównie w urządzeniach chłodniczych szpitali i jednostek sektora finansów publicznych. Ponadto duże ilości związków z grupy CFC oraz mieszanin je zawierających (razem **3231 kg** czynników chłodniczych) znajduje się w posiadaniu Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON z siedzibą w Warszawie. Ww. czynniki są przyjmowane przez Fundację PROZON w celu utylizacji.

Z **tabeli 6** wynika również, że w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2007 wzrosła znacznie liczba podmiotów używających mieszanin SZWO (np. R401 A, R401 B, R402 A).

Wśród kontrolowanych w 2008 roku jeden podmiot – ADEVIQ – Samodzielny Przemysłowy Instytut Naukowy Sp. z o.o. we Wrocławiu wykazał magazynowanie ok. **51 kg** CCl₄ (tetrachlorometanu). Ww. podmiot produkował oraz wprowadzał do obrotu tetrachlorometan w latach 2004-2007 do zastosowań w badaniach naukowych oraz jako rozpuszczalnik w niektórych analizach chemicznych.

W 2008 roku skontrolowano jeden podmiot (Polskie Linie Lotnicze „LOT” S.A.) wykorzystujący halon 1301 oraz halon 1211 do zastosowań krytycznych (w gaśnicach w samolotach).

W wyniku kontroli w 2008 roku nie stwierdzono używania halonu do zastosowań innych niż krytyczne. Wycofane z użycia do celów niekrytycznych halony gromadzi m. in. firma SAVI TECHNOLOGIE Sp. z o.o. Psary, ul. Wolności 20, 51-180 Wrocław, która otrzymała stosowną rekomendację od Ministra Środowiska oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zebrane halony mogą zostać przekazane podmiotom, będącym w stanie je wykorzystywać do celów krytycznych w kraju i za granicą (do zastosowań wymienionych w Załączniku VII do *Rozporządzenia 2037/2000*).

3.2. Podmioty używające SZWO

Większość skontrolowanych w 2008 roku podmiotów posiadała urządzenia lub instalacje zawierające SZWO jako czynniki chłodnicze (zakłady przetwórstwa, hipermarkety, masarnie itd.). Skontrolowano **98** podmiotów używających SZWO do obsługi technicznej i naprawy urządzeń i instalacji zawierających te substancje. Skontrolowano również **22** firmy zajmujące się obrotem czynnikami chłodniczymi należącymi do SZWO, co stanowi ok. **4%** podmiotów używających lub użytkowników instalacji i urządzeń zawierających SZWO. Jeden podmiot – ADEVIQ – Samodzielny Przemysłowy Instytut Naukowy Sp. z o.o. we Wrocławiu magazynował tetrachlorometan przeznaczony do zastosowań w badaniach naukowych jako rozpuszczalnik w niektórych procesach chemicznych. W jednym przypadku stwierdzono używanie HCFC-141 b (1,1-dichloro-1-fluoroetanu) jako środka spieniającego do produkcji pianek poliuretanowych (co jest zabronione zgodnie z art. 5 ust. 1 d) (v) *Rozporządzenia 2037/2000* od dnia 1 stycznia 2004 roku. Na ww. podmiot nałożony został mandat karny.

Ponadto skontrolowano **22** podmioty podlegające dyrektywie nr 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 roku w *sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE)* (Dziennik Urzędowy UE z 13 lutego 2003 roku, L 37 z późn. zm.), które jednocześnie podlegają *Rozporządzeniu 2037/2000*.

4. Ustalenia kontroli

4.1. Przygotowanie inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska do działań kontrolnych

W celu usprawnienia wykonywanych działań kontrolnych w zakresie używania SZWO, a także – w przyszłości – w odniesieniu do nadzoru nad postępowaniem z gazami wpływającymi na efekt cieplarniany, w lutym i marcu 2008 roku odbyła się kolejna seria szkoleń przeznaczonych dla inspektorów IOŚ dotyczących głównie zagadnień kontroli postępowania z SZWO, poszerzona o kwestie związane z czynnikami chłodniczymi przyczyniającymi się do ocieplania klimatu. Tak jak w roku 2006, w szkoleniach w 2008 roku wzięli udział również przedstawiciele służb celnych. Podczas pierwszego szkolenia

(sfinansowanego ze środków IV Programu Indykatorywnego¹), które odbyło się w czerwcu 2006 roku, szczególną uwagę zwrócono na zdobywanie umiejętności kontroli dokumentacji w zakresie SZWO. Seria szkoleń w I kwartale 2008 roku (środki na jego sfinansowanie przekazano w ramach programu Transition Facility²) poświęcona była głównie umiejętnościom praktycznego wykrywania „fizycznej” obecności SZWO w pojemnikach i urządzeniach. Inspektorzy obu służb (celnej i ochrony środowiska) otrzymali wytyczne do prowadzenia kontroli w formie książkowej oraz odbyli zajęcia praktycznego posługiwania się urządzeniami do identyfikacji SZWO, co powinno zapewnić wzrost skuteczności kontroli w podmiotach usiłujących fałszować dokumentację dotyczące SZWO, którymi obracają i które używają.

4.2. Nieprawidłowości stwierdzone przy postępowaniu z substancjami kontrolowanymi

Stwierdzono, że spośród **546** podmiotów posiadających SZWO skontrolowanych przez WIOŚ w ramach niniejszego cyklu u **297** wykryto nieprawidłowości w zakresie postępowania z substancjami kontrolowanymi tzn., że **54%** skontrolowanych podmiotów nie wywiązywało się z obowiązków wynikających z przepisów krajowych i wspólnotowych dotyczących tych substancji (liczbę podmiotów, które nie wywiązały się z przedmiotowych obowiązków, z podziałem na województwa przedstawia **tabela 7**). Największy odsetek podmiotów niespełniających obowiązków w zakresie postępowania z SZWO odnotowano w województwie wielkopolskim – **77%**, najmniejszy w województwie małopolskim – **24%**.

Ogółem w skali kraju odnotowano **512** naruszeń przepisów *ustawy*. Liczba naruszeń poszczególnych przepisów odnoszących się do postępowania z SZWO z podziałem na województwa została przedstawiona w **tabeli 3**, natomiast na **rys. 1** został przedstawiony procentowy udział poszczególnych naruszeń w stosunku do ich ogólnej liczby w skali kraju.

¹ Dnia 21 sierpnia 1997 r. zostało podpisane między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Komisją Europejską Porozumienie (*Memorandum of Understanding*) w sprawie wykorzystania Funduszy Partnerskich Komisji Europejskiej (*Counterpart Fund – CPF*) ogólnych i sektorowych w tym sektora ochrony środowiska (CPF „Ochrona Środowiska”) w ramach Ekologicznego Funduszu Partnerskiego. Środki Ekologicznego Funduszu Partnerskiego wykorzystywane są od roku 1994 w ramach kolejnych Programów Indykatorywnych, z których obecnie realizowany jest Czwarty.

² W nowych Państwach Członkowskich wprowadzono w okresie 2004-2006 środki przejściowe (ang. *Transition Facility*) w odniesieniu do niektórych działań w zakresie rozwoju instytucjonalnego. Zasada i odpowiednie alokacje finansowe zostały określone w art. 34 *Aktu Przystąpienia*.

Najczęstszym naruszeniem w roku 2008 był brak oznakowania (**23%** wszystkich naruszeń). Obowiązku tego nie dopełniło **120** podmiotów.

Brak przeglądów szczelności lub dokonywanie przeglądów szczelności niezgodnie z art. 8 ust. 3 *ustawy* stanowiło w 2008 roku **20%** naruszeń, natomiast **18%** stanowił brak prawidłowej karty urządzenia dla urządzeń lub instalacji zawierających powyżej 3 kg SZWO (obowiązek wynikający z art. 7 *ustawy*). Wzrosła znacznie liczba podmiotów niedokonujących opłat za emisję SZWO³ - w roku raportowym **40** podmiotów nie spełniło tego obowiązku.

13% ogólnej liczby naruszeń stanowił brak prawidłowej ewidencji SZWO, co utrudnia analizę ilości SZWO na rynku oraz ocenę ilości SZWO wyemitowanej do powietrza. Ok. **12 %** skontrolowanych podmiotów nie wywiązało się z ww. obowiązku.

Skontrolowano również podmioty przetwarzające oraz zbierające zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Spośród **23** podmiotów **11** według informacji udzielonych inspektorom WIOŚ nie prowadziło do dnia kontroli przetwarzania sprzętu elektrycznego i elektronicznego zawierającego SZWO. W pozostałych **12** zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w **5** wykryto nieprawidłowości w zakresie postępowania z SZWO – w **3** podmiotach stwierdzono brak świadectwa kwalifikacji uprawniającego do demontażu urządzeń lub instalacji zawierających SZWO, **2** podmioty nie prowadziły ewidencji SZWO. W trakcie kontroli przedstawiciele niektórych ww. zakładów oświadczyli, że zużyty sprzęt trafiający do punktów zbierania i przetwarzania (np. lodówki, chłodziarki, zamrażarki) pozbawiony był przewodów miedzianych, po usunięciu których czynnik chłodniczy ulatnia się do atmosfery (SZWO w nich zawarte w większości są uwalniane do powietrza u właścicieli tych urządzeń).

W wyniku kontroli WIOŚ przeprowadzonych w 2008 roku nie stwierdzono niezgodnej z art. 17 ust. 1 pkt 1 *ustawy* rozbudowy urządzeń i instalacji chłodniczych i klimatyzacyjnych z wykorzystaniem substancji kontrolowanych, a także wprowadzania substancji zubożających warstwę ozonową do obrotu w pojemnikach jednorazowych, co stanowiłoby naruszenie art. 16 ust. 4 *Rozporządzenia 2037/2000*.

Ponadto nie stwierdzono stosowania halonów do celów niekrytycznych.

³ Opłat za emisję SZWO dokonuje się zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 196, poz. 1217)

Na podstawie raportów w sprawie oceny stanu przestrzegania w roku 2008 przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach, sporządzonych przez Urzędy Morskie w Szczecinie, Gdyni i Słupsku można stwierdzić, że nie odnotowano naruszenia przepisów w tym zakresie.

4.3. Działania dyscyplinujące

W 2008 roku w trakcie kontroli wydawano zarządzenia pokontrolne zobowiązujące kierowników podmiotów używających SZWO do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, pouczano użytkowników substancji kontrolowanych oraz urządzeń i instalacji je zawierających, jak również *serwisantów* urządzeń i instalacji zawierających SZWO o obowiązujących w tym zakresie przepisach i zadaniach spoczywających na nich.

Po kontrolach **546** podmiotów objętych przepisami *ustawy*, wydano **280** zarządzeń pokontrolnych.

W **171** przypadkach zastosowano formę pouczeń. W **31** przypadkach wojewódzki inspektor ochrony środowiska skierował wystąpienie o podjęcie stosownych działań do właściwych organów lub wyjaśnienie niektórych kwestii, jeżeli nie leżało to w kompetencjach danego WIOŚ. Dane szczegółowe dotyczące podejmowanych działań pokontrolnych w poszczególnych województwach przedstawia **tabela 4**. W **14** przypadkach, najbardziej drastycznego lekceważenia przepisów w zakresie ochrony warstwy ozonowej, nałożono grzywny w drodze mandatu karnego.

Wykonanie zarządzeń pokontrolnych z lat ubiegłych wynosi ponad **80%** (na podstawie kontroli sprawdzających oraz informacji przesyłanych przez podmioty do WIOŚ), co wskazuje na dostosowywanie się podmiotów do wymogów prawa i skuteczność kontroli WIOŚ.

4.4. Porównanie ustaleń kontroli z lat 2007 i 2008

W 2008 roku, w porównaniu z rokiem 2007 stwierdzono, że nieznacznie większa liczba podmiotów narusza przynajmniej jeden obowiązek dotyczący postępowania z SZWO (**54%** w 2008 roku, natomiast **52%** w 2007 roku).

Brak oznakowania w 2008 roku był ponownie najczęstszym przypadkiem nieprzebrzegania obowiązków w zakresie postępowania z SZWO (**22%** podmiotów nie przestrzegała tego obowiązku zarówno w roku 2008 jak i w roku 2007). Procentowy rozkład naruszeń w zakresie postępowania z SZWO w 2008 roku zobrazowany na **rys. 1** wyglądał podobnie jak w roku 2007. Podobnie również jak w roku 2007, w roku raportowym brakiem odpowiedniego świadectwa kwalifikacji wykazało się **5%** skontrolowanych podmiotów. Ponadto kontrolowane podmioty nadal w takim samym stopniu jak w roku 2007 nie przestrzegają obowiązku prowadzenia ewidencji lub prowadzą ją niezgodnie z art. 5 *ustawy* (w 2008 roku – **12%** skontrolowanych podmiotów nie wypełniło ww. obowiązku, natomiast w roku 2007 – **11%**).

Wart podkreślenia jest natomiast fakt, że zanotowano istotny spadek ilości używanych SZWO w porównaniu z rokiem 2007. Z danych Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON wynika, że do regeneracji w 2008 roku zostało oddane ok. **10 453 kg** HCFC-22, co wskazuje na jego stopniowe wycofywanie przez podmioty z użycia.

5. Podsumowanie

W 2008 roku kontrolami objęto średnio **co czwarty podmiot** prowadzący działalność związaną z SZWO z **2409** umieszczonych w ewidencji WIOŚ, sporządzonej w oparciu o dane z Biura Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu oraz ustaleń kontroli z lat ubiegłych.

Wykryto **512** nieprawidłowości w zakresie postępowania z SZWO u **297** podmiotów, w tym:

- brak właściwego oznakowania – **23%** wszystkich wykrytych naruszeń (w roku 2007 – **26%**),
- brak przeglądów szczelności lub dokonywanie przeglądów szczelności niezgodnie z art. 8 ust. 3 *ustawy* – **20%** wszystkich wykrytych naruszeń (podobnie w roku 2007 – **20%**),
- brak prawidłowej *karty urządzenia* dla urządzeń lub instalacji zawierających powyżej 3 kg SZWO (obowiązek wynikający z art. 7 *ustawy*) – **18%** ogółu naruszeń (w roku 2007 – **19%**),
- niekontrolowaną emisję SZWO do środowiska – **4%** (w roku 2007 również **4%**).

Ponadto:

- **13%** naruszeń stanowił brak prawidłowej ewidencji (podobnie jak w roku 2007),
- w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrósł procentowy udział przypadków braku opłat za emisję SZWO (w 2008 roku – **8%** ogółu naruszeń, natomiast w roku 2007 – **3%**),
- w związku ze wzrostem udziału przypadków braku wnoszenia opłat za emisję SZWO w roku raportowym w porównaniu z rokiem 2007 wzrosła również w roku 2008 liczba wystąpień WIOŚ do urzędów marszałkowskich (z **23** do **31**).

Zjawiska pozytywne:

1. Z danych Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON wynika, że do regeneracji w 2008 roku zostało oddane ok. **10 453 kg** HCFC-22, co wskazuje na jego stopniowe wycofywanie przez podmioty z użycia.
2. Zarządzenia pokontrolne, wydane przez IOŚ w latach ubiegłych, wykonane zostały przez podmioty w ponad **80%**.

Obecnie Ministerstwo Środowiska prowadzi prace legislacyjne zmierzające do dostosowania obowiązującego prawa do nowych potrzeb i postępu technologicznego związanego z branżą chłodniczą i klimatyzacyjną (jest to główna branża objęta przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o substancjach zubożających warstwę ozonową*).

Dla potrzeb kontroli WIOŚ najistotniejsze są zmiany następujących przepisów *ustawy*:

- a. art. 6 *ustawy* dotyczącego obowiązku oznakowania urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane,

Pomimo istnienia przepisów karnych obowiązek ten nie jest dotrzymywany. W obecnym stanie prawnym odpowiedzialnymi za oznakowanie urządzeń i instalacji zawierających SZWO są podmioty wprowadzające do obrotu urządzenia i instalacje zawierające substancje kontrolowane lub serwisanci. Dlatego wydaje się zasadnym objęcie tym obowiązkiem również użytkowników, co pozwoliłoby na jego bezpośrednią egzekucję przez służby IOŚ. Potrzebę zmiany przedmiotowego zapisu potwierdzają wyniki kontroli przeprowadzonych w latach 2007-2008. Najczęściej nie przestrzeganiem obowiązkiem

wynikającym z *ustawy* jest oznakowanie produktów, urządzeń i instalacji zawierających SZWO. Fakt ten wynika z braku precyzyjnego zapisu, który zobowiązałby do oznakowania również użytkowników urządzeń i instalacji.

- b. art. 9 ust. 1 *ustawy* dotyczący kwalifikacji osób serwisujących urządzenia i instalacje zawierające SZWO.

Przepis w obecnym brzmieniu pozwala na dokonywanie obsługi technicznej urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane przez osoby nie legitymujące się świadectwem kwalifikacji, o którym mowa w rozdziale 3 przywołanej *ustawy* w przypadku, gdy w firmie, w której są one zatrudnione, jakkolwiek inny pracownik posiada takie świadectwo.

Od marca 2008 roku trwają prace nad nowelizacją *ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową*, która ma być spójna z projektem *ustawy o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych*. *Ustawa o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych* powinna zapewnić pełną realizację zapisów Rozporządzenia (WE) nr 842/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 roku w sprawie *niektórych fluorowanych gazów cieplarnianych* (Dziennik Urzędowy UE z 14 czerwca 2006 roku, L 161/1). Fluorowane gazy cieplarniane nie wpływają na zubożenie warstwy ozonowej, jednak wykazują się wartościami współczynnika ocieplenia globalnego (GWP⁴) większymi od zera, czyli wpływają na efekt cieplarniany. Ww. gazy znajdują szerokie zastosowanie w branży chłodniczej i klimatyzacyjnej jako zamienniki dla SZWO.

⁴ Współczynnik ocieplenia globalnego (GWP – Global Warming Potential) - oznacza wskaźnik porównujący siłę oddziaływania fluorowanego gazu cieplarnianego na ocieplenie klimatu do siły takiego oddziaływania przez dwutlenek węgla. Współczynnik ocieplenia globalnego (GWP) obliczany jest na podstawie skutków oddziaływania jednego kilograma danego gazu na ocieplenie klimatu w ciągu 100 lat w porównaniu do takiego oddziaływania przez jeden kilogram CO₂.

6. Wnioski

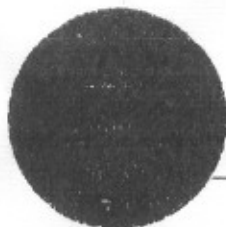
1. Działania kontrolne i pokontrolne IOŚ odnoszą pożądany skutek – ponad **80%** podmiotów skontrolowanych w latach ubiegłych zrealizowało zarządzenia pokontrolne i dostosowało się do wymogów prawa.
2. Z ustaleń kontroli IOŚ i danych Fundacji Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON, wynika, że w Polsce stopniowo wycofywane są z użycia SZWO, co jest zgodne z założeniami Protokołu Montrealskiego i *Rozporządzenia 2037/2000*.
3. Prace legislacyjne prowadzone obecnie w Ministerstwie Środowiska, w tym zwłaszcza zmiana brzmienia art. 6 i 9 *ustawy* powinny zapewnić dalszą poprawę sytuacji w zakresie przestrzegania prawa przez podmioty używające SZWO w Polsce.

Konieczne jest zatem jak najszybsze zakończenie procesu legislacyjnego prowadzonego przez Ministerstwo Środowiska w zakresie:

- ustawy o *niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych*, umożliwiającej wprowadzenie w życie zapisów Rozporządzenia (WE) nr 842/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w *sprawie niektórych fluorowanych gazów cieplarnianych* (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 2006 r., L 161/1) oraz
- nowelizacji ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową.

Po wprowadzeniu zmian w obowiązującym prawie konieczna będzie szeroka akcja informacyjno-edukacyjna dla użytkowników SZWO w celu dostosowania się przez nich do nowych wymagań. Działania te prowadzić powinno Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, Biuro Ochrony Warstwy Ozonowej i Klimatu, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Fundacja Ochrony Warstwy Ozonowej PROZON.

Raport niniejszy zostanie przekazany Ministrowi Środowiska zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *substancjach zubożających warstwę ozonową*.

www.umgdy.gov.pl

URZĄD MORSKI W GDYNI

IOŚ-BGK-780- 34 109

Gdynia, 05. 03. 2009 r.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
Fax 022 825 15 09

Zgodnie z wymogami art. 13 b ust. 2 ustawy z dn. 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki Urząd Morski w Gdyni przedkłada informację dot. oceny stanu przestrzegania w roku 2008 przepisów o stosowaniu oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane.

Kontrola statkowych instalacji zawierających substancje zubożające warstwę ozonową odbywała się równolegle z inspekcjami w zakresie bezpieczeństwa żeglugi i ochrony środowiska. Podczas inspekcji statków bander obcych i polskich przeprowadzanych przez Inspektorat Port State Control na obszarze właściwości Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni nie stwierdzono uchybień w stosowaniu ww. substancji i instalacji, a tym samym naruszenia przepisów w tym zakresie.

Jednocześnie informujemy, że zgodnie z decyzją Ministra Infrastruktury z dn. 12. 12. 2007 r. organem sprawującym nadzór techniczny w zakresie stosowania przepisów dot. substancji kontrolowanych w stosunku do statków bandery polskiej jest Polski Rejestr Statków.

2
poradami em
DIREKTOR
URZĘD MORSKI W GDYNI
J. Kubiś
dr inż. kpt. i w. Andrzej Królkowski

URZĄD MORSKI w SŁUPSKU
Al. Sienkiewicza 18, 76-200 SŁUPSK
tel. (059) 84 74 256 fax. (059) 84 74 255
e-mail sekretariat@umsl.gov.pl
<http://www.umsl.gov.pl>

SM 500/26/09

Słupsk, 04.03.2009 r.

Główny Inspektor
Ochrony Środowiska
Departament Inspekcji
i Orzecznictwa
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Fax. 022 825 15 09

Urząd Morski w Słupsku w przedstawia poniżej raport za 2008 r. w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach.

Raport za rok 2008 w sprawie oceny stanu przestrzegania przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach		
Ocena przestrzegania przepisów	Ilość	Stwierdzone przypadki nieprawidłowości dotyczące substancji kontrolowanych na statkach (ilość naruszeń)
Ilość statków obcych skontrolowanych w portach znajdujących się na terenach administrowanych przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku, w ramach Inspekcji PSC (Port State Control).	13	0
Ilość statków polskich skontrolowanych w okresie sprawozdawczym w ramach inspekcji FSC (Flag State Control)	488	0
Przypadki stwierdzonych naruszeń przepisów w okresie sprawozdawczym przez statki morskie znajdujące się w obszarach morskich będących w administracji Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku	0	Nie stwierdzono

Otrzymują:
- adresat,
- BŻ w/m
- SM a/a

Z-ca Dyrektora
ds. Inspekcji Morskiej
Urzędu Morskiego w Słupsku

Michał Kozłowski

GŁÓWNY INSPEKTOR
Ochrony Środowiska Morskiego
Edward Fymirski

URZĄD MORSKI W SZCZECINIE

Pl. Batorego 4, 70-207 Szczecin

tel.: +48 91 4342474, 4343626 fax: +48 91 4344656, e-mail: sekretariat@ums.gov.pl

Znak: OŚ-I-070/2/1/09

Szczecin, dnia 2 lutego 2009

P. J. Piekutowski
2009-02-03

**GLÓWNY INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

ul. Wawelska 52/54
70 - 922 Warszawa

Jan
P. Olszewski
+ K. Pietrek
3.02.09

Dotyczy: Raportu w sprawie oceny stanu przestrzegania w roku 2008 przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach

Urząd Morski w Szczecinie w związku z art. 13b ust. 2 ustawy z dnia 16 marca 1995r. o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki (t. j. Dz. U. z 2006r. Nr 99, poz. 892, z późn. zm.) przesyła raport w sprawie oceny stanu przestrzegania w roku 2008 przepisów dotyczących stosowania oraz eksploatacji urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane na statkach.

1. Podczas inspekcji przeprowadzonych w 2008r. przez Zespół ds. Kontroli Państwa Portu (Port State Control) nie stwierdzono na statkach obcych bander uchybień, dotyczących stosowania substancji kontrolowanych. Również Inspektorzy Państwa Bandery podczas przeprowadzonych inspekcji nie stwierdzili nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie.
2. Na kontrolowanych przez Inspektorów Ochrony Środowiska Morskiego Urzędu Morskiego w Szczecinie statkach o polskiej przynależności instalacje i urządzenia zawierające substancje kontrolowane były prawidłowo oznaczone, posiadały założone karty obsługi technicznej i naprawy oraz prawidłowo prowadzone książki obsługi urządzeń i instalacji. Osoby obsługujące wymienione urządzenia i instalacje oraz dokonujące ich przeglądów i napraw posiadały wymagane kwalifikacje. Podczas kontroli statków podnoszących polską banderę, jeden statek posiadał instalacje zawierające substancje kontrolowane w ilości powyżej 3 kg. Informacje dotyczące w/w kontroli stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego pisma. Pozostałe kontrolowane statki nie posiadały urządzeń i instalacji zawierających substancje kontrolowane w ilościach powyżej 3 kg.
3. Statki podnoszące polską banderę kontrolowane przez Inspektorów Urzędu Morskiego w Szczecinie, nie były wyposażone w systemy gaśnicze lub gaśnice zawierające substancje kontrolowane (halony) wymienione w Załączniku I rozporządzenia (WE) Nr 2037/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową (Dz. U. L 244 z dn. 29.09.2000r. z późn. zm.).

Sekretariat

Dep. Inspekcji i Orzecznictwa

wpłynęło dnia 3.02.09r.

L. dz. nr 784

2 lutego 2009

4. Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie w 2008r. wydał Międzynarodowe Certyfikaty o Zapobieganiu Zanieczyszczeniu Powietrza (Certyfikaty IAPP) dla następujących statków:
- „SM-MB-2” - bandera polska, port macierzysty Szczecin, Nr IMO 8954659, Certyfikat nr 025/IAPP/08, wydany dn. 19.02.2008r., ważny do dn. 18.09.2012r.
 - „KOPERNIK” - bandera polska, port macierzysty Szczecin, Nr IMO 7527887, Certyfikat nr 038/IAPP/08, wydany dn. 25.03.2008r., ważny do dn. 31.05.2009r.;
 - „AMARANTH” - bandera polska, port macierzysty Szczecin, Nr IMO 7816484, Certyfikat nr 245/IAPP/08, wydany dn. 20.08.2008r., ważny do dn. 19.08.2013r.

Na w/w statkach nie są eksploatowane systemy i wyposażenie zawierające substancje zubożające warstwę ozonową.

Z poważaniem

Zap. Dyrektora Urzędu Morskiego
w Szczecinie.

Zenon Kozłowski
Z-ca Dyrektora ds. Oznakowania Nawigacyjnego

Załącznik: 1

- 1) Informacje dotyczące kontroli przeprowadzonej w 2008r. przez Inspektorat Ochrony Środowiska Morskiego Urzędu Morskiego w Szczecinie na statku posiadającym instalacje zawierające substancje kontrolowane w ilości powyżej 3 kg.

Otrzymują:

- 1) adresat
- 2) a/a

aks/DIM

Załącznik nr 1

Informacje dotyczące kontroli przeprowadzonej w 2008r. przez Inspektorat Ochrony Środowiska Morskiego Urzędu Morskiego w Szczecinie na statku posiadającym instalację zawierającą substancje kontrolowane w ilości powyżej 3 kg.

L.p.	Data kontroli	Nazwa statku	Nr IMO / Sygnał wywoławczy	Bandera / Armator	Port macierzysty	Certyfikat IAPP (nr, data wydania / ważności)	Rodzaj instalacji oraz rodzaj używanej w niej substancji kontrolowanej		Uwagi
							chłodziła przebiegowa	klimatyzacja	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	18.04.08	NAWIGATOR XXI	9181247 / SNHA	Polska / Akademia Morska w Szczecinie	Szczecin	-	Freon R 22	Freon R 22	Statek szkolny. Statek posiada założone i prowadzone karty obsługi technicznej i naprawy urządzenia lub instalacji. Na statku znajduje się aktualny schemat instalacji (odpowiedzialny Starszy mechanik)